

Висновок: Прискорення процесів комунікації, велика кількість інформації, що супроводжують процеси євроінтеграції і становлення ринкового суспільства, інколи не покращують, а навпаки, роблять суспільство нестабільним, вразливим до шкідливого впливу.

Література:

1. Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание. М.: Ультра.Культура, 2003.
2. Солсо Р. Когнитивная психология. –СПб.: Питер, 2002.

Артюх В.О. – канд. філос. н.

(Суми, СумДУ)

ЄВРАЗІЙСТВО contra УКРАЇНСТВО: ПРО ДИСКУСІЮ МІЖ М.ТРУБЕЦЬКИМ ТА Д.ДОРОШЕНКОМ

Невелика дискусія, що відбулася в другій половині 20-х років ХХ століття між лідером євразійського руху Ніколаєм Трубецьким та відомим українським істориком Дмитром Дорошенком дозволяє зафіксувати деякі стійкі ідеологічні схеми, що використовуються при конструюванні національної ідентичності.

У своїй статті «К украинской проблеме» Трубецькой вибудовує своє розуміння історії української культури як складової проекту «великой русской нации». Якісно така аргументація представника євразійської ідеологічної доктрини нічим не відрізняється від доктрин невіділеності українського начала з російського, що притаманне російським націоналістам. Трубецькой виходить з того, що російська культура має два «поверхи» – верхній і нижній. Нижній поверх – це етнографічна сукупність «великорусской», «малорусской» і «белорусской» культур. Верхній, «общерусский», шар культури є спільним для всіх трьох народностей і з часів Петра I він не є прямим продовженням нижнього рівня. Українці найбільше прилучилися до творення вищих щаблів російської культури у XVII – XVIII століттях і в XIX дали таких яскравих представників цього рівня як М.Гоголь, М.Костомаров, О.Потебня. Реагуючи на ті процеси українського націєтворення, що розпочалися в 1917 році і продовжились у 20-х роках у вигляді чергового «національного відродження», Трубецькой розглядає їх як спробу витворити поряд із нижчим етнографічним шаром і вищий шар української культури, що буде розвиватись паралельно вищому шару «общерусской культуры». Не приймаючи ідеї перетворення українського як частки в складі російського цілого у самостійну цілісність, він твердить, що «украинская культура должна быть построена так, чтобы не конкурировать с общерусской, а дополнять собой общерусскую, другими словами, украинская культура должна стать индивидуацией культуры общерусской» [1].

Дорошенко, відповідаючи Трубецькому, виходить із того факту, що окрема українська культура створена вже і на нижньому і на верхньому «поверхах» і тому своє завдання вбачає у нейтралізації схеми українсько-російського синкретизму. Це досягається через перенесення стану окремішності сучасної української культури в минуле і, як наслідок, фіксація уваги лише на історичних фактах незалежного існування там українського начала від російського. Крім цього, Дорошенко руйнує історичний аргумент природного, гармонійного входження змісту української культури у вищу «общерусскую» і тому підкреслює формальний, зовнішній бік такої єдності. «Украинизация» Петром великорусской жизни очень напоминала собою ее «европеизацию», т.е. опять-таки были использованы украинские силы (все архиерейские кафедры в Великороссии, кроме одной, были замещены украинцами), были приняты украинские учебники, заимствовано кое-что из литературного обихода – но и только. Для самой Украины этот отлив культурных сил на север наряду с запретительными мерами по отношению к украинской культуре (стеснение типографского дела и запрещение в 1720 г. печатать на украинском языке всякие книги), конечно, имел только отрицательные последствия» [2].

Таким чином, у поглядах Трубецького та Дорошенка зіткнулися два бачення української культури і, ширше, українства. Одне, з точки зору своєї євразійської доктрини, фіксує увагу на гармонійній єдності українського начала в складі російського і якщо якась особність і передбачається, то лише для нижчого етнографічного рівня. Інше, українське, бачення українського виходить з ідеї повної відділеності і рівності української та російської культур як складових національної ідентичності. Незважаючи на досить значний проміжок часу, що відрізняє нас від того періоду, цей тип аргументації є актуальним і для сучасних дискусій між носіями російської та української ідентичності. Власне, тому ми і зацентрували на ньому свою увагу.

Література:

1. Трубецькой Н.С. К украинской проблеме // http://www.ukrstor.com/ukrstor/trubezkoj_kukrprobleme.pdf
2. «К украинской проблеме». По поводу статьи кн. Н.С.Трубецького. Ответ кн. Трубецькому проф.Дорошенко // <http://ua.mrezha.ru/dorosh.htm>

— Бессарабова М.Л.
(Харків, НАУ “ХАІ”)

ПЛАНЕТАРНИЙ УТОПІЗМ В. ВИННИЧЕНКА

Філософування В.Винниченка в своїй конструктивній частині має усі ознаки утопічного мислення, найхарактернішою прикметою якого є конструювання проекту досконалого, взірцевого суспільного устрою, здатного забезпечити для громадян щасливе, позбавлене протиріч існування. Від-